

Q. B. V.

MELETEMA HISTORICUM,

ABORIGINUM
SCANDIANORUM
PRÆCIPUOS VITÆ SUSTINEN-
DÆ MODOS SISTENS,

Cujus

PARTEM PRIOREM

Consentiente Ampliss. Facult. Philosophb. Aboëns.

PRÆSIDE

VIRO Cl.

Dn. ALGOTHO A.
SCARIN,

Hist. & Phil. Civil. Prof. Reg. & Ord.
h. t. Rectore Magnifico,

publice ventilandam proponet

JACOBUS STARCKOU

NTLANDUS.

Ad d. 3. Julii, Anni MDCCXL.
loco horisqve solitis.

ABOË, excud. Joh. Kiæmpe, Reg. Acad. Typ.

VIRO plurimum reverendo atque clarissimo,

DN. NICOLA O TOLPO,

Ecclesiarum, qae in Cumu & Harjavalda CHRISTO col-
liguntur, PASTORI meritissimo laudatissimoque, Nu-
tritio per triennium liberalissimo, Patrono & euerge-
tæ venerabunda mente ad cineres usque
colendo.

I Ndafricam laborandi variam & multiplicem, quâ in Septentrione
studierunt, cum cogito: curam & contentionem illam, quâ
nas non Vestras solum, sed & alienas, utpote meas, strenue in-
quo TU, PASTOR & PATRONE aestimatissime, informationem cha-
re voluisti benevolentiae & favoris documenta, ut ea non recensere,
da sunt beneficia, PRÆCEPTOR & PROMOTOR exoptatissime, quac-
numera extare voluisti. Meritorum VESTRORUM recordatio, ad
alite adeo impressa vigebit, ut nulla temporis aut aetatis in-
latisimis suspiris, Summum invocare Numen, dignetur VOS
longos mortalitate terminos servare, & tandem emense feliciter

Plur. Rev. & Prece

Cultor BM.
JACOBUS

Praeclarissimo VIRO,

DN. JONAE SÖNGAREN

Gymnasi, qvod Borgåe floret, Logices & Mathe-
os LECTORI dexterimo, Consistorii ADSESSORI pru-
dentissimo, Praeceptor i ut olim fidelissimo, ita nunc
Promotori certissimo, propensissimo, omni animi
reverentia ætatem luspiciendo,

maiores nostri, adminicula vitae sustinendas necessaria anguirere
VOS PATRONIS PROMOTORES, ad provehendum spes & foreno-
subiustis, tories etiam mente revolvo. A primo enim tempore,
rissimae filiorum Iobolis TUÆ mibi committeres, tot in me expha-
neadum animo concipere ullus possim. Quin, neque illa mibi reticen-
cum vitae meae testis esset, rector atque magister, in me prorsus in-
occasum usque vitæ apud me perpetuo, eademque præcordis meis
tercapedine deteri queat. De cetero mearum erit partium, ca-
MET, PATRONI desideratissimi, salvos, felices, sospitesque in
vitæ hujus curriculo, in cœlestia habitacula demum transmittere!

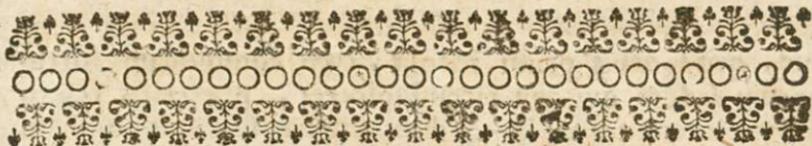
clariss. Nom. Vest.

millimus,
STARCKOU,

Viro preclarissimo,
Mag. MARTINO GRANU;
Scholæ Cathedralis Aboënsis LECTORI laudatissimo,
Fautori & Energetae jugiter devenerando,
Nec non
Fide & juris poritâ admodum conspicuo Viro,
D:no. JOHANNI SADEEL,
Regii Dicasterii Aboënsis ADVOCATO, prudentis-
simio, Consanguineo meo honoratissimo, Fautori o-
mai officii genere nunquam non prolequendo.

Primus & proinde rude industrie quantillae mene Speci-
men, ob favorem singularem, & præstata magno nume-
ro beneficia, cum omnigenae prosperitatis voto, & spe ul-
terioris favoris, reverenter & perofficiose offero & dedico

JACOBUS STARCKOU.

I. N. J!

PROOEMIUM.

Iet eorum, quæ arctoo orbe hocce primitus facta fuere, nil conservaverit, nil in tabulas retulerit, carminibus aut literis memoraverit ævi illius industria, peninsula hanc magnam tamen, quæ vulgo *Scanzia* sive *Scandinavia* appellatur, non multò post diluvium suos accepisse incolas, non in posteritate traditiones solum, testimoniaque infinito numero evictum ivere, sed & experimentis non unius generis neotericorum, comprobata veritas est. Putant, non inficiamur, exterorum multi arctoam plagam, sitam extra solis metas, nil nisi Cimmerias tenebras tegere, frigoris & nivium constricta vi in eadem inhorescere omnia, adeoque absurdius fungi posse nihil, quam quod primævi homines, habitationi sedem quærentes commodam, ad loca effœta isthæc, eademque laxis & montibus glabra statim contenderint. Profectò nostri ævi eruditis peregrè natis educatisq; illa ad veritatē proprius accedere videtur opinio, quod plaga borealis hæcce, serius, neque nisi illis terris pridem occupatis, quæ media cœli regione locatæ essent, sui cultores inventarit. Præsertim celebratur illa sententia, in ceteris, Viro clariss. *WELSIUS* Cantabrigensi, cui ablonum vide-

³ tur, quod orbis primi incolæ, cum commodat fortunarum sedem quisque circumspiceret, præteritis regionibus intermediis, in quibus naturæ felicitas omnem laborandi industriam prævertit, statim se convertit ad argulum mundi ultimum huncce, cujus regiones omnes gelu rigent, & sterilitate laborant; in quibus, nisi difficillime vitam quis tolerare possit. Gar nicht, dicit Wells, ist probable, das sie sich erst von freyen Stücken dahin begeben, und die plausibl. Lander vorhey gegangen. hernach aber ex vagina gentium sich wieder diffundiret hätten. Der Mensch sucht erst die warmen, temperirten und fruchtbaren Lander. es ist der Naturæ humanae gemäß, das man ein Land liebet, wo man nicht so viel arbeiten darf; welche bequemlichkeit man in den warmen Ländern findet, da die Erde fast alles für sich hervor bringet; die Leute schnoppen auch nach denen warmen Ländern (a). Qvam lubricum verò, imo falsum sit ex cœli & climatis temperamento, de vetustate gentis judicare, experientia omnium rerum magistra ad liquidum demonstrat. Licet enim cœlum frigidum magis & rigor propè intollerabilis iis identidem appareat, qui diversa cœli regione nati & educati fuerint, homines heic loci tamen ubertim generari, plantas infinito genere atque numero succrescere, multiplicari animalia, velamenta adversus frigora non unius generis naturam ipsam subministrare, & denique advenas sinu & proventu fœcundo satis, imo fœundiore qvam alibi, eandē recipere atque tueri videntur. Singulis

(a) vid. Gundlingii Discours über den ißigen Zustand der Europäischen Staten Cap. IX. vom Königreich Schweden S. 1.

lis regionibus a D^O O. M illam indolem, summi beneficii loco inditam esse, ut pro situ suo conditione-que, homines & animalia producere, augere & tu-eri queat, novimus universi. In quam rem appositè loquitur JUSTINUS Trogi Pompeji epitomator: *Natura, in-quiens, cum primum incrementa caloris ac frigoris regioni-bus distinxit, statim ad locorum patientiam, animalia quo-que generavit: & arborum atque frugum, pro regionum con-ditione apte genera variata fuerunt, ita ut haec regio illas fruges & arbores, alia vero alias proferat (b).* Laudantur quidem, ut notum est, terræ meridionales, propter a-mœnitatem & fœcunditatem suam, qvod ibi sit mitius cœlum & reperiatur in iisdem eorum retum tantum non omnium, qvibus vanitas ingens pretium statuit, insignis copia: laborare dicuntur eorum caritate admi-niculorum nunquam fere, puta arborum, animalium & denique mineralium, qvibus ad vitæ usum homo indigeat. Verum si ad regiones nostras oculum non fu-gitivum reflectere voluerimus, illas certe muneribus à natura iisdem dotatas, adeoque eandem prorsus, si non majorem laudem mereri videbitur. licet tunc temporis, quando omnes regiones ir.cultæ jacebant, eadem soli bujus doles (ut cum nobiliss. Dno. LAGER-LOEFFVIO loqvar) aabus latuerint absconditae, ac intra magnaæ matris viscera velut sepultæ maximam partem fue-rine (c) Qvamobrem licet arœnitate loci, aëris at-que soli ad annonæ copiam facili & fœcunda conditi-one, ad confidendum plagâ arctoâ haecce primitus alici potuisse aborigines gentis nostræ non facile di-

A 3

xerim

(b) Justin. Lib. 2. Cap. 1.

(c) Syethia antiqua & moderna. Tom. I. Lib. I. Cap. 10.

xerim interim cum deficientis naturæ vires istas: com-
moditates innumeræ aliæ compensent, præsertim vero
venatus & piscationum affluentia, ad illum naturæ penum,
illas opes & delicias in transitu suo ad hanc plagam,
magis magisque respexisse, nullus dubitaverim. Neque
enim frigidior tempestas, cujus tempore brumali ma-
gna vis est, a septentrione hoc nostro, arcere potuit
primos huc adventantes accolas, cum animadverterent
hanc mundi plagam non minus multis, iisdemque plus
satis validis remediis ad ejus injurias propulsandas, a
natura ipsa instructam esse, pro ut in introductione hi-
storiæ Svecan. suæ, in commendationem gentis & sedis
arctœ hujus eximiæ, idque non uno in loco, lo-
quitur PUFENDORFII: *Hvad Sveriges landskap vid-
kommer, inquit, så är det samma stort och vidt; men
en stor del theraf med skogar betäckt. Så är ock sko-
garie et nödvwändigt ting, icke allenast emot den kalla
winteren, utan ock til bårgsbruken och andra nyttighes-
ter.* h. e. *Quod ad regionem Svetbiae attinet, est illa magna
& lata, multiisque in locis silvis obsta. Quae hominum u-
sui, non solum adversus frigoris incommoda, verum etiam
ad metallorum cultum & tractationem, ceterasque utilitates,
quam maxime inserviunt (d)* Et RUDBECKIUS: *Regio ipsa sil-
vis vestitur prope infinitis (e) Locorum ingenio, incola-
rum, etiam peregrè adventantium indoles, semet non ex
longâ morâ, uti constat, attemperat. Consuetudinis ea
vis est, ut adversus ea, quæ primo intuitu insuperabili-
lia videntur, patientiâ longâ occalescant animi nostri.
Objiciunt exteri nobis frigoris vim, aëris & regionis
torpo.*

(d) Inledning til Svenska Historien p. 908.

[e] Atlant. Tom. I. Cap. 7. §. 43. p. 190. 191.

3

corporem. Verum ad opinionem magis quam rei veritatem. Etenim saeva hieme illa, quæ recens effluxit, nostratum qvotusqvisque frigore interiit? apud Anglos Germanos, Gallos hoines plures paucioresque imo in agris feras qvasque (f) ne qvid de pigris in statione militibus dicam, rigore illius obtorpuisse, rerum novellarum tabulae non simplici vice retulere. Thores pelicei, eorumqve amoliendis frigoribus concentra texture salubritatem nobis sartam rectamqve conservarunt. qualibus, si eodem tempore exteris modo nominatis incingi datum fuisset, in prætenui veste suâ, calore naturali destitui semet, queri certe non habuissent opus. Dehinc cetera inter commoda, qvibus arctous hic orbis noster ceteras regiones antecellit, retulerimus non immerito fœcunditatem gentis, de qua jam ante, & in illa, nervorum robur & spectatam corporum firmitatem, cuius cauſam priscis illis seculis præter cœli locique naturam, vitæ continentiam fuisse existimamus. Antesignanum & prædecessorem in illam sententiam habeo TACITUM, qui fide & gravitate distinctionis suæ, si alius qvisquam meruit, ut nullius, certe non nostræ gentis ore, memoria ejus taceatur: Laudat is seram juvenum venerem, & inexhaustam pubertatem gentis. Consentit b. m. VERELIUS, cum in eundem modum ille quoque differit: Si quis, inquit, immensum sobolis incrementum mirabitur, cogitet, in vita severa & frugali genitalem vigorem non obterpuisse [*]. Tam firma corporis valetudine, hisce regionibus, imo firmiore, quam inmeri-

[f] In Hungaria taurorum 80. millia prope, adustis frigore ungulis, bac bieme saeva periisse novellæ publicæ nos docuerunt nuperrime. (*) Histor. S. Gotb. lib. I.

meridionalibus, homines præditos esse, ipse nos docet usus rerum. Contagiosorum morborum penes nos memoria rarius est, cum quæ meridiem spectant, regionibus, pestis & qui ceteri fuerint sicuti morbi, laxis habenis cræbro grassari soleant. Seer man til menniskian sielf, [verba sunt experientiss. RUDBECKII] med hwad hässa hon är, så har man wist at tacka Gud, at fällan åro hår bemitteliga siukdomar, såsom Pestilentia, Spetselsta, Fläckfeber &c. med hwilka Söderländerna nästan åhrl. måste dragas. Hvarföre menniskiorna hår i gemen til en mächtta hög ålder stiga fram för de som i Söderländs dren boo, som och de gamla Greker och Latiner weta at bewitna, hwilka dersöre kalla dem Macrobios, efter de hafwa lefvat til 100, ja flera åhr, det som sees kan af Orpheo, Festo och andra. h. e. *Firma corporis valetudo, qua homines in his locis plerumque gaudent, non parum Septentrionem commendat: A morbis enim contagiosis, peste puta, lepra, febri acuta & similibus, multo sane rarius hic quam in locis australibus, in quibus singulis prope annis recurrunt, vexari contingit.* Quapropter etiam homines in septentrione habitantes ad longiorem etatis terminum quam australes, vulgo provehuntur; id quod veteribus Græcis atque Latinis jam pri- dem observatum legitimus, quippe qui Macrobios appellantur ob vitam per annos centum transactam, testimoniis Orpheo, Festo, altiusque [g] Simplicem vero vietus apparatus ac cœli fri-gidioris genium compactioribus valetudinem & robur in- didisse asserit insuper VERELIUS [b] etiam, qui STRABONEM in eandem sententiam multo ante pollicem sibi præbente habet: *Quo magis, inquit ille, ad septentrionem & Ocea-*

num

[g] Atlant. Tom. I. Cap. IV. n. 10. p. 85. [b] de reb. Gotb. Lib. I. Cap. 1.

9

num vergunt gentes, ea sunt bellicosiores [i] Falso igitur nobis ab exteris objicitur, homines in hac plaga boreali augeri non posse, sive ut plorum verba sonant: Norden ist nicht ein solche Land, da sich die Leute geschwinde vermehren, wie sich die Juden in Egypten vermehret [k]. Nam præter modo allata testimonia, quæ contrarium evincunt, patrocinatur ulterius huic assertioni nostræ nobilitas. D. 9. RUDBECKIUS his verbis: går man til fruchtsamheten, så skal man finna sällan, såsom sees af Guds egen folck, at i Söderländeren, en qwinna skal hafta 4, 5, 6, barn; men här är gement at afla 5, 6, 8, 10, 12, 14, barn, och åter många som bekemma till 18, 20, 24, 28, ja 30. i. e. Denique ob fæcunditatem a nemine, ac ne quidem ab ipsis sacris literis, quae mentionem faciunt populi Dei, adeo insigniter celebzari viaemus mulieres Orientu quippe quas quater, quinq*i*s aut ad summam sexies peperisse accepimus; cum ex aiverlo nostrae ut plurimum 5, 6, 8, 10, 12, vel 14. aliae quoque nec infrequentes, 18, 20, 24, 28, & 30. liberos in lucem edant (l). Hæcce omnina vera esse, qvivis facile agnoscet, qui quantæ hominum turmæ & cohortes qvondam ex hac vagina in alias atq*ue* alias terræ partes migrarint, cogitaverit. Inde est qvod hæc regio Manheimia, id est robora virorum exteris scriptoribus progeniisle dicatur. Officina Gentium JORNANDI & ceteris rerum Gorbiacarum scriptoribus exteris audit, ex cuius gremio, velut examen apum, luxurians multitudo saepius in alias terras exiverit (m). Et

CLXXX.

[] Lib. 4. p. 196.

(k) Gundlingii Discours Sc. Cap. IX, §. 1.

(l) A. I. Tom I. Cap. 4. n. 12. p. 86.

(m) De reb. gest. Got. Cap. I, p. m. 4.

CLAUDIUS SALMASIUS testatur nullam fere Europae Asiaeque gentem esse, quin a Septentrione promanaverit: & Scythiam, quae ad Septentrionem est, omnes ferme gentes evomuisse (n). Qvin, de Dagestanis Tartaris natione forti & bellicosâ, sed ad ultima orientis prope relegatâ, qvod genus suum ex Svetis ducant, Odinumque (Enevaldus) penes se non ignorent, beat. mem. H. BRENNERUS, qui in castris illorum aliquamdiu versatus est, ipse testatur. (o). Unde in aprico esse existimamus, cœli inclem tam locique sterilitatem non obstare, qvo minus tempore eodem, qvo aliæ regiones, hæc quoqve, obsita licet Scythicis pruinis plaga, ab avis & proavis ultimæ stirpis nostræ occupari, excindi, inhabitari, & quæ olim deserta erant, subigi lensim & ad usum primum, mox ad meliorem frugem, aliorum more locorum, quæ eandem faciem ab initio præferebant, redigi potuerint,

CAPUT PRIMUM.

DE PISCATU & VENATU.

§. I.

DIlluvium verò, quam teturum & horrendum, omnisque non cultus & ornatus solum, sed & nativæ jucunditatis suæ gratiæq; exortem reddiderit terrarum, quem incolimus, orbem huncce, non è longinqvo persentiscet, qui faciem illius multis in locis etiam num inæqualem, scabram atqve deformem, quam longinqvitas temporum ulla hodie neqve vincere potuit, oculo non fugitivo introspexerit. Erant post cataclysmum primi homi-

(n) de Hellenistica part. 2, Cap. 2.

(o) Epistol. ad D. Benz. quae commentario de Origg. & reb. gest. regg. Armenorum adjuncta est, p. 99.

homines instar illorum , qvi in vasta solitudine , desti-
tuti ductore , disperguntur sensim ; & cum viam , qua
transire possint , diu & sollicite rimantur , magis ma-
gisqve hac illac distrahuntur . In qvamcunqve plagam
se conferent , nullum cultus humani vestigium occur-
rebat ; præterqvam ab angoribus , vacua erant omnia .
Vitam non exiguo temporis spatio erraticam egere ,
nulla , nisi naturali lege compositam . imo incomposi-
tam fuisse vitæ sustinenda rationem omnium eorum ,
ipse quoqye sacræ pandectæ testantur . Cum ventre va-
cuo , eodemqve auribus carente , nullo non tempore con-
flictandum . neqve cum eodem in gratiam redeundi ra-
tio perpetua aut certa suppetebat . Munera opulentæ
felicitatis intra latebras suas absconderat alma parens ;
sed qvæ humano generi multiplicato , artibus & admi-
nulis rei gerendæ in majus aucto atqve instructo , non
præter rem reservasse videbatur . Skaparen hade uplagt
verlden , såsom en oskrifwen book för de första Inwå-
nor utan at särskilt utmärckia , hwad der wore uti at läs-
sa . Dese , som de på långt här , hvarcken förstode eller
hade macht til at bringa sig alt så noga til nyttä , men
likä fult behöfde födan , grepo de til det vita genus , som
war snarast at tilgå , och den födan dē med minsta möda
kunde bringa sig til nyttä . fast det war intet alt så de-
licat tillagat . h. e. *Creator Universi primis habitatoribus*
mundum bunc , instar tabellae rasaæ cujuedam esse voluit , in
qua quæ perscripta essent , primitus videre adeo prom-
sum non erat . Factumque ut , cum non per conjecturam , ne-
dum viribus suis ea , quæ sibi usui essent , assequi possent ,
ad sustinenda vitam illud vitae genus , quod ad manus es-
set , & expedire facilissime possent , errisperent , quamvis non

nostri aevi delicias omnia statim saperent (p). In illa tur-
bata conditione orbis reparati, cum penitus non igno-
rarent privilegiorum hominibus concessum, creati orbis
ab initio, nempe quod ipsorum esset dominari piscibus
maris & volatilibus coeli, & cunctis animantibus, quae mo-
ventur, super terram (q). Hinc ab iisdem, legi pariter
atque necessitati servientibus, factum illico, ut vita mo-
dum illum, quem proximum haberent, occuparent & ad
captandos arundine pisces primū semet accomitodarent.
Vocatur isthac vita sustinendæ ratio primigenia non-
nullis: aquarilis venatio. Et prout erat obsonandi genus
illud, quam cetera, promptum & in expedito magis
(etenim ad prædam pastumque illa naturæ munera
multo majore copia prostabant, quam quas terra pro-
ducit, opes & deliciae, quas solutæ coeli cataractæ pau-
lo ante hauserant & absorperant) commodi n inde
quoque accidit, ut illis locis potissimum considerent,
quibus squamigerum genus illud animalium uberrimo
proventu degeret, idemque opere adeo non multo in
usus vita humanæ converti posset. Quin, cum terræ se-
ptentrionales hæ, vita generi isti proferendo, præ-
liis aptissimæ viderentur, verisimilitudine certe non
caret, orbis restituti priscos nomades in hanc circum-
fluam, eandemque aquis & nemoribus consitam plagam
non multo post diluvium accessisse, imo ad illud, qua-
lecumque esset consilium capiendum ab ipsis fluminibus,
eorumque in septentrionem sinuosis flexibus identidem
invitatos fuisse. Mari enim & majoribus ejus sinibus, in i-
sta rei navalie imperitia, sese nulla ratione committere posse.

runo,

(p) Hollandz Statz òch C. Spegel. p. 343. &c.

(q) Gen. l. 28.

punt, sed in fluminibus, lacubus, & ad insulas illis piscando
 dum fuit, ubi ad quamvis ventorum mutationem, & tempe-
 statis subito ingruentia vim, de portu securi esse possent (r)
 Ideoque necessitate ipsa urgentis fati, quam vincere a-
 lia ratione proclive non erat, coacti fuere Scandiae
 aborigines punctioni totos se primum mancipare, præ-
 sertim cum, quæ diluvio incumbente, pridem periissent
 infinito numero individua animalium terrestrium, nisi
 post secula plura in tantam copiam multiplicari mini-
 me potuerint, quanta generis propagationi sufficeret,
 & denique uetus ac indigentia vitæ humanæ requireret.
 Haud levem verò septentrionalibus faceremus injuriam,
 si statueremus illos post cataclysimum universalem, se-
 des suas quærentes, pro scopo habuisse vitam luxurio-
 sam, omniumque rerum abundantiam; cum sint ad ma-
 nus argumenta, quibus si opus esset, probare posse-
 mus, confortata voluptatibus prout uaria apud illos nul-
 lo loco fuisse, victimum non nisi quotidianum, ad in-
 stitutum Nun inis & Salvatoris nostri, sectatos fuisse;
 condituras ciborum autem & corporum lenocinia quæ-
 cunque angue pejus atque cane abhorruisse. Nostri se-
 culi mors lues illa graviter affixit, mensanque vitiis
 suis, quæ si sentinæ, non unam ren publicam pessum de-
 dit Horrida coeli & terræ facies, eademque inulta
 & silvis obsita; quin, frugibus neque recipiendis, ne-
 que armentis hieme sustentandis idoneas, qui quæsto
 anam dare potuit hominibus lauatoris alicujus vitæ in-
 eundæ? Hujus rei testis est etiam præter alios ODDUS
 Monachus, qui hic antiquitus, inquit, fuit mos septentrionalium,
 ut temporis plurimum impenderent pisanui, unde victimus pan-
 B 2 perio-

peribus omnibusq; paratus incolis fuerit (s). Hinc etiam & vetustissimis historicis Ichthyopagi h. e. Fissieratae, nuncupati sunt. Ulrum cum Asiaticis Varegiis, contribulibus suis, puta Lyciae incolis, Ichthyomantes quoque fuerint, & si objectas hamo carnes sine mora diri, perent pisces, pro felici rei gerenda cujuscunq; auspicio habuerint, nostrum non est decernere.

S. II.

Hinc vita modum ab ultimis retro seculis adhuc nostro ævo servant Samoedarum & novæ Zemblaë silvestrium ingenia incolarum, qui in illa vasta terræ solitudine, nisi piscium capture hodie neque vitam sustentant (t). Hoc vita genere, quamvis non unico, vitam sustinent omnes ii quoque, qui ad mare Danicum, Germanicum & Balticum habitant. Americanos ad septentrionem longissime dissitos insuper pescationem exercere; & ex eadem ut & venatione omnem sibi victum comparare, testis est THOMAS CAMPANII HOLM his verbis: Æhet förnämsta, inquit, the hafwa til at fälja, är allahanda flags fist &c. som derpå orten wantas och til mat tien. h. e. merces eorum venales, potissimum sunt variis generis pisces, qui ibi copiose reperiuntur & victui inserviunt (w). Et quamvis tempore non nullo, aliis atque aliis locis pescandi vita modum, una cum agriculturae studio, ceu servilem proscripterint delicatuli, quibus præter tubas & buccinas, cymbala & crotala, omnia

(s) Vild. Hist. Svec. Pragm. Cap. 2. §. 12.

(t) Atlant. Rudb. Tom. I. Cap. 3. §. 9.

(u) Cfr. Nordisch Reisbeschreib. Gap. 2. 24. 37. &c.

(w) Descript. Nov. Svec. in America, ab Anglia Pensylv. edit. Cap. 7. & 8. Lib. 3.

mnia sordent; ab aliis atque aliis Europæ gentibus tamen piscandi vitæ genus inter artes ingenuas locum postliminio meruit. Certe Anglis & Batavis honoratioribus ad vitæ copiam & opulentiam hæc ars adeo placere & frequentari cœpit, ut inter modos, quos ini- vere locupletancæ publicæ & privatæ rei, nullum majori cum lucro exerceri, consentiant universi. In- tèrim per totam Europam frequentari punctionem; im- primis autem à Lappis & sinus Botnici Fennicique ple- bejis circumquaque, functione operæ quam judicij majo- re, quis est qui nesciat?

§. III.

Scit ceterarum rerum, ita piscium varietas, quam copia, certè non minor, plagam hanc commendat. Qui in suppeditandis iis, quæ ad vitæ copiam proficiunt, frugalem & liberalem hanc regionem diu expertus fuit liber Baro de PUFENDORF, vitæ generis hujus, quod ra- rissime fallit, copiam & affluentiam in hunc modum describit: Der til med gifwa så wäl Insidarna, som den til liggande Östersjön och des mikar en stor myckenhet fist, som till Inbyggarenas näbring mycket förfå h. e. Praeterea suppeditant tam lacus, quam adiacens mare Balticum, eiusque sinus, tantam copiam piscium, quanta incolarum victus sufficere possit (x). Et RUDBECKIUS: Et rikt och lågliglit sis sterit, i hwilket Sverige för alla hafwer förmöcht i. e. Piscatio Sveoniam, præ ceteris omnibus orbis terrarum partibus præcipue commendat (y). Hodie præter piscaturam & ceteros vivendi modos priscos, aliis insuper itineribus insistere solere cives ad anqvirendas vitæ necessitates, non nego;

præ-

(x) Hnledn. til Svenst. bift. §. 84. p. 910.

(y) Atlant. Tom. I. Cap. 4. p. 88.

præcipue vero illas res, quæ copiam atque elegantiam spe-
 ctant, de quibus in sequentibus plura. Id interim partium
 borealium incolis laudi dico, quod quo longius distet
 ab illa contagione peregrinitatis, tanto ad illam majo-
 ribus cultam arcte magis quam opipare, sustinenda
 magis quam colenda vita simplicitatem proprius acce-
 dent. Sic *Lappones*, quos *Fennorum* prolem facit *VEXIO-*
NIUS, & ejusdem cum *Fennis* & *Samoedis* originis esse
 vult *CONRINGIUS*, squamigeris & mersis mari animan-
 tibus vesci; iisdem cupediis ciborum hieme & aestate,
 vere & autumno satiari testatur *OLAUS MAGNUS*; testa-
 tur *SCHEFFERUS* quoque una cum ceteris, qui *Lapponiae*
 gentis historiam consignarunt. Nempe quo ad facien-
 dam sementem difficilius subigitur regio illorum; tan-
 to majore cum fœnore, ne cui genti in necessariis na-
 tura deficere velle videretur, instrumentis pectoriis,
 vicini maris sulcantur litora & sinus. Exotica gulæ ir-
 ritamenta in nostra gente rariora prostant, neque iis-
 dem magnopere afficiuntur. Quæ vero alpero cœlo huic
 ut & corporum conditioni nostræ convenientia cibaria,
 ad palatum & prandium frugale, prostant ubique. Præ-
 ter obvios & vilioris generis pisces generosior *Saimo*
 plagas inter atque undas lascivens conspicitur, quem e
 mari sinu rubentem in epulis magnatum inter lauti-
 tias eduliorum vel principem locum invenire novimus.
 Saltiones non unius speciei ab ipso mari flumina sub-
 ire & ad interiora usque *Lapponiae* penetrare *SAMUEL*
Reen in *Lapponiae* suæ memorabilibus testatur; *SCHEF-*
FERO in *Lapponia* neque dissentiente, qui tantam
 omnis generis piscium copiam ibidem occupari agno-
 scit, ut natis *haec* septentrionis plaga, etiam soli ferè
 sine

sine aliarum rerum accessione, ad minicula vitæ sustinenda præbeant. Tantam copiam Salmonum identidem in illa regione prostare *O. P. NIURENIUS* refert, ut præter illam vim, quæ doméstico uvi cederet, etiam trecentas supra milie tonnas Tornavienses negotiatores solum, intra annum quaque versum exportaverint. Quid multis? in illa terra ad animalium pastum itemque terra cultum, statim post diluvium parum apta conditio ne, vitæ sustinendæ compendium modo memoratum, puta piscatum ubertatem sequutos fuisse ab origines gentis nostræ, sub exemplo posteritatis, ejusque hodiernæ praxeos, etiam me tacente, quisque videt. Fluviali pîce, cum cetera omnia vitæ proferendæ instrumenta deficerent, *ALEXANDRI* milites famem propulisse, *CURTII* auctor est. In illa modo memorata conditione orbis nuper restaurati, squalentis siccitatis calamitatem, præ ceteris, commendasse eundem, puta piscandi vitæ modum, ejusque exercendi necessitatem imposuisse primitus *SCANDIANIS* nostris, nulli dubitanus.

§. IV.

Repleto verò sensim ambitu, qua qua patet, universi hujus, quadrupedum atque volatilium genere multiplici, idque ad edictum Nutrinis, verbo virtutis suæ omnia portantis, una cum pescatione, *VENATUI* illico studere cœperunt veteres *Scandiani*, quem non ceu vita sustinendæ rationem modò ingredi homines solent, verum inter heroica & generosi animi exercitia etiam præcipuo loco collocare; eam imprimis ob caussam, quod hoc exercitationis genus corpus simul & animum ad pericula capeſſenda quæcunque, gravissimosque labores

res aptum reddat. Nam optimi principes, inquit DION, venationem excent, ut rem optimam & saluberrimam, unde corpus robustius, & anima fortior efficitur, in qua bellica omnia excentur. Nam & in ea equitare & currere & aeroes feras excipere, & aëstum frigusque perferre saepe, immo famem pati necesse est. Unde bellica ingenia præ exercere semet in venationibus dicebat PHILO (z). Qvapropter etiam passim in historiis legimus Reges ipsos venatui operam dedisse, prout hujus rei exemplum cum primis habemus in GALI THO rege Westro-Gothico, qui excusis calceamentis nudipes, feram insectatus, vastissimo nemori sese tam profunde immerse, ut redeundi non daretur copia (a). MAXIMILIANUM I. Imperatorem studio venandi nimio eandem in se sortem & præsentissimum vitæ periculum juvenem aliquando arcessivisse, qvi res gestas illius litteris consignarunt, quoque perhibent. De aucupio OLAI Speciae regis vide SNORRON. STURLEUM in vita ejusdem regis (b). In Ynglingorum historia EGILLUS laudatur, quod saepius per campos venandi causa equitare conserverit (c). Et GUDRODUS rex HALFDANI filius a venatione nomen regis venatoris (Veithi Kong) adeptus dicitur (c). Item de SIGIRDO Hiort memoratum legimus, quod solus saepe in campum equitare conserverit, ut feras insequaretur (d). Longum foret, si instituere vellemus recensum omnium illorum veteris orbis heroum, sive extra sive in-

(z) Lib. I. de vita Mosis.

(a) Vild. Histor. Sv. Pragmat. Cap. 2. §. 12. n. 6.

(b) Cap. XC. (c) Cap. 30. p. 35.

(d) Yngling. Hist. Cap. 53. p. 59.

(e) Cap. 5. p. 67.

(f) Vid. Cleffel Antiq. Germ. Cap. X. p. 391.

tra Scandiam, qvibus in silvis & nemoribus versari, inter dumeta & vastas solitudines feras agitare non labor, neqve negotium visum fuit, sed otium omnino, qvo a curis animum suum iterum iterumque allevare possent. Quantum cum Martio campo, venatorius conveniat, & ex venatione feriendi & belligerandi solertia etiamnum acquirant bellatores strenui, neqve praesentis est instituti pluribus explicare. Instar omnium ejus rei exemplum esse potest glor. mem. Princeps & Rex noster CAROLUS XII, qvem, cetera inter progymnasmata bellicæ virtutis suæ, juvenem adhuc inter venandum comprehendisse ursum & fortis manu mansuete fecisse ferociam illius, qvi nuperrimè diem obiit Ulpaliensis Professor & Archiater regius, D. OL. RUDBEG-KIUS Fil. in panegyrico testis est. Nisi hospes in patria, ignorare nemo potest, ex aduentudine longa persequendi noxia & innoxia animalia (cujus utriusque generis fertilis est plaga septentrionis) illud genti nostræ roboris atq; artis fiduciae fuisse pridem, ut qva promptitudine venabuli atq; sagittæ lupos & ursos domi, eadem quoq; inimicos non difficulter foris vicerint atq; confecerint. Sed de illis praexereditamentis bellicæ venationis, plura addere non vacat. Cum vero cupiditas hominum, qvæ praesentibus nunquam acquiescit, non contenta simplici & primævo vivendi genere illo, ad copiam vitæ majorem indies adspiraret, sensim procul dubio factum fuit, ut qvemadmodum ad pisces hamo & ceteris instrumentis pridem: ita ad bestias agri, qvæ cicurari non arte ulla potuere, perdomandas h. c. in usum vitæ humanæ convertendas vires & solertiam suam postea converterint. Herbosos tractus & pascua

loca pecuariæ rei studiosos , saltuosas regiones venatores sectatos fuisse , cunctosqve instituto & vitæ generi commodissimas sedes selegisse , qvi naturam communem & præsentis aevi mores contulerit , non difficulter inveniet . Si cum *Indiae* prisca gente , eadem *Syriæ* olim fuisse ratio religionis , & cum philosophis orientis idem septentrionalibus sensus & opinio fuisse de cæde animalium , à studio perseqvendi feras , maiores certe abhorruissent ; profecto qvam sibi & amicis suis potestatem fecit Alexander in illa vicinâ gente de jiciendi feras qvater mille , idqve saltu & venatione eadem , sibi nostri non facilè permisissent . Sed cum , naturâ duce , de dominio sibi divinitus concesso in naturam inferiorem , nullo modo dubitarent : qvin , non ad usum , sed saltem dicis caussa illud concessum videatur , si ferarum lanienæ rapacium homo , & qvæ ejus peculii fuerint , exposita essent , ipsi vero mutui juris nil in easdem vicissim concessum esset , præter rem dominii jura sua , qvæ vitæ necisqve privilegium important , nullatenus exercuisse Scandianos veteres ; non campis suis juste modo submovisse irruptionem ferarum , sed & carnes & pelles animalium in usus suos , idqve sine culpa , convertisse , non facile dubitabit qvisqvam . Tanto vero studii & operis impendio maiore deditos fuisse istiusmodi vitæ generi patres nostros , credibile omnino , qvanto in illas curas non affectu ipsi modo procumberent , sed & loci commoditas insuper invitaret . *Septentrionales orbis partes venatoribus quasi natas & venatui commodissimas , ferarum & volucrum quippe feracissimas ait nobiliss. VILDE* in iuri publici Svetb. opere exquisitissimæ diligentia . *JAPETI filiorum aliquem,*

Gothiae

Gotthiae aut Finlandiae dominum, sive ATTINUM, sive FORNIOTEREM appellaverimus, venandi & piscandi studio, cui se dudum addixisset, regionem saltuosalam & undosalam hancce primitus ingressum fuisse, & cum eandem ad septentrionem earum rerum, de quibus loquimur, feraciorem, ino feracissimam inveniret, non frigore, neque facie horridâ & silvestri illius, ad retrocedendum persuaderi potuisse, urget idem Vir celeberrimus, adversus eos, qui occidentalis plagæ, perinde incognitæ atque incultæ, felicitatem perpetuo crepant. Non ubi deliciæ invitarent, qvarum illo tempore muta omnis memoria, sed ubi pecuariæ, punctionis & venatus commoditatem, juxtagve securitatem maximam invenirent, subsedisse, & demum in ultimum Septentrionem pertendisse habitatores primos plagæ hujus, VERELMIS agnoscit, & Tartarorum atque Sritzerorum sub exemplo in notis ad HERVORAM probatum it. Quidquid sit, qvin majores nostri saltus iustraverint & ad excutiendas cubilibus suis feras horrendis scopolis gradum intulerint; qvin studio illo, ceu obsidione quadam, labori perenni suo & irruptioni ferarum obviam iverint, nullum est dubium.

S. V.

NON olim modo sed & hodie simulachra truculenta animantium inter venandum funiculis extensis appendi solere novimus, ad exciendas in retia feras. Veteres Scandiani ut in illo cum belluis instituendo bello & certamine suo, tanto ipsi ferociores essent & apparerent, non luporum viscera solum cum sanguine devorarunt, sed etiam exuvias horrendis bestiis detractas assumserunt, ut qui speciei ludicrae & metuenda

isti non antea adseverissent, belluam ab homine inter-
noscere non facile possent. Ræfn, Griper, Biurn, War-
ger, nomina simplicia, item cognomina & composita:
Hunulf, Bergulf, Fastulf, Sturbiurn, Abiurn, Thurbiu-
& quæ ceteræ apud eosdem usu venere appellationes
a feris animalibus desumptæ (g), quam non aspectu ma-
gis quam cœli rigore truces videri voluerint; adver-
sus quas feras, effera vis animi illorum se imprimis
exeruerit, quantoq[ue] penes ipsos pretio constiterit ve-
nationis studium, abunde testantur. Obsolevere nomina
maximam partem ista, postquam ea quæ in sacris pro-
stant, hodie usu venere: interim prisca illa neque sua
emphasi caruisse, & filiorum soboli, pro ratione indo-
lis atque spei, quam de iisdem cepere parentes, im-
posita fuisse, dubio vacat. Proavos nostros in illum
modum non cœlo suo magis, quam telis ad venandum
armatos fuisse testatur inter alios etiam CÆSAR, Eos
multum in venando fuisse dicens (b). Et præterquam quod
Fenni nostro tempore, curam minime vanam & inuti-
alem in illo studii genere ponant, testatur TACITUS quo-
que vestimenti pelles inservisse iisdem, & in sagittis spem unio-
ne stram fuisse, quas inopia ferri, ossibus asperarint. Viros
pariter atque feminas ales ait, passimque comitari illas,
imo partem praedae petere: & quæ cetera de Fennis
adjicit vir ille Romanus, ex quibus gentis frugalitatem
& in illa paupertina sorte, animi æqvabilitatem di-
gno-

(g) Carti (Chass Hassi) gens consanguinea, quæ eidem
unguisbus & digitis jura olim distribuebant, ex iisdem mar-
ibus, certe non longe disparibus, suam denominationem quoque
sortita est.

(b) Lib. IV. Cap. L.

gnoscere possis. Feras præsertim minores, utpote aves & sciuros non olim modo, sed & hodie sagittis dejicere norunt pueri nostri, qui nisi prædam de die appotaverint domum usibus vitaæ humanae idoneam, in portigendis cibariis facilem & libertalem matrem familiæ minime experiuntur. Illorum arti & sagittandi industriae debentur pelliculae sciurinæ & villosæ stolæ illæ (Gråveræs foder) qvibus non ad pompam minus, quam ad usum, honoratores fœminæ apud nostrates hiberno tempore redditimi solent. Feris abundare Fenningiam non negat Doctor & Episcopus Borgoënsis in suis Fennicæ gentis vindiciis ; Verum ab incolis non, scia noxam terræ, agnisci, cum venatu caprae carne, vita atque pelle demum luant, certe rarius effugiant, si quæ animalia innocua exilio dederint (i). Silvis frequentibus iisdemqve vastissimis abundant Lappmarkias, easque non loca pascua modo multa suppeditare, sed & feras venatui ingenti numero alere, dissertationis de Tornæa urbe ~~Aucto~~ afferit, qvas ad victimum & amictum quotidianum, insidiis diversi generis, sclopo, arcubus aliisque lethaliibus instrumentis, pro re nata sectari & conficerre noverint. In illa vero insectatione ferarum, cum perniciitate solecarum lignearum (Glidor) admodum adjuventur, ita ut per lubricas nives, velocitate qva ursorum & luporum greges identidem fugiunt, invitante opportunitate, alio tempore sequantur, imo non raro quoqve antevertant, qvis non agnoverit venationem borealibus, qvam aliis loeis magis commode & utiliter exerceri? Cui non cum verissima fronte afferi posse videbitur, in indagine ferarum totos fuisse olim

majo-

(i) Nettelbl. bibl. Svec. Lib. I. pag. 117.

majores nostros: ad silvas & iusta, etiamnum crebro redire solere æmulam parentum suorum posteritatem? imo hanc vivendi rationem, ceu tyrocinium belli strenue & prompte gerendi, principes & bellatores orbis hujus, mirifico studio, idque gloriosissime prosequutos fuisse. Qvod de fœminis Fennorum *TACITUS* perhibet, qvod in venatum comitari solitæ fuerint viros suos, id non de *Scrito Fennis* hodiernis solum dici potest, verum in Gothorum populum, qui olim fuit, imo Americanos septentrionales, sobolem eorum, quoque quadrare existimamus. De illis nempe, puta *Gothis*, itemque præliis illorum constat, qvod iisdem una cum maritis fœminæ interfuerint, imo testatur *PROCOPIUS*, qvod olim *GOTHI* non ipse terram excolant, neque uxores quicquam operentur, sed una cum iisdem viri semper venationibus studeant (k). Caussam aperte prodit *OLALIS MAGNUS*, qvod arctoo orbe habitantibus in vasto nemorum circuitu, tanta ferarum reperiatur fœcunditas & multitudo, ut soli viri nisi & fœminæ currant, non sufficiant ad earum venationem persequendam. quin, majore agilitate feminas, quam viros venationi incumbere, idem testis est celebris historicus. Sed a qua veterum indole, mores plebeiorum venaticæ rei hodie deditorum, dissident quam maxime, qui fœminarum occursum venantibus infaustum judicant. Certe *Lappones* exire januâ illa die mulierem, quam vir ad venationem profectus fuerit, nefas existimant.

CAPUT

(k) Rer. Goth. Lib. 22 cfr. Reschesskrift om Samojed. vch nov. Zembl.

CAPUT SECUNDUM,

DE PIRATICA.

S. I.

Cum Aborigines nostri Septentrionales, usibus & com-
modis vitae humanæ admodum non sufficere vide-
rent PISCATIONEM & VENATUM, mox alium ex cogita-
verunt modum, quo non solum victimum & amictum
lautiorem, sed etiam divitias sibi comparare possent,
animum ad PIRATICAM, ceterarum more gentium, ap-
plicantes. Quamdiu in diem viverent, pane quotidiano
contenti nil habentibus nil deerat. Nulla in carendo
difficultas, nisi cum habendi cupiditas supervacua ani-
mos eorum vexare inciperet. Illo fine vero, cum la-
boribus redimere, quæ ad provrehendam vitæ commo-
ditatem necessaria viâ fuere, longum & operosum ali-
is, iis vero, qui occupationis primævo jure obvia quæ-
cunqve paulo ante in usus suos, idqve sine suspicio-
ne furti, convertere soliti fuissent, adeoque per cædes
& vulnera saginari jam ante adseverissent, ignavum &
intolerabile videretur: Inde factum ut ab insectatione
brutorum animantium terrestrium & aquatilium, vena-
tores hominum i. e. prædones, & ex prædonibus VISI-
RI i. e. militia navalis ductores & socii mox facti sint
acerrimi (1). Et quemadmodum nupturientes veteri
orbe, nisi edito prius specimine bellicæ virtutis, voti
sui compotes non facile evasere, ita humanitatis jura
nisi armis disceptati & præstituro per vim extorta cuiq;, -
parum placebant. Inde est, quod vitæ sustinendæ di-
sciplinam istam veteres nostri olim in magna laude ha-
bue-

(1) Peringskioldii notæ in vitam regis Theodorici,
pag. 458.

buerint. Dico: latrocinari & ferarum rapacium in modum aliis eripere, quæ innoxiâ & quietâ industria acquisivissent, factum non modo honestum atque licitum, sed & gloriosum habebatur. *HOBESIUS* ad prisci ævi œconomiam refert etiam *Anglum*, eamq[ue] qvisq[ue] fortiter exerceceret, eum contra legem nil, cum gloria non parum egisse docet. Verum erit de moralitate vita modi hujus, §. 5. aptior dicendi locus. Qvod ad initia exercitæ artis egregiæ hujus, dubitat in Germania sua *CLUVERIUS*: utrum septentrionali plaga, antequam patriis sedibus *Anglosaxones* egressi essent, piratica in usu fuerit? Verum cum solvat *CLUVERII* æstum illum *CRANTZIUS*, & qvid responderi debeat, ætate & judicio superior multo historicus ille doceat, ejus de piratica Scandianorum veterum sententiam, agite audiamus: *Omnis illa, inquit, borealis natio, priusquam Christo crederet, ferocissimos aluit & emisit viros, quibus rapere, latrocinari terra marique, laudi foret; ut aliquando Lacedemonii in praecipuis virtutibus farta numerabant.* (Lacedæmonios ceterosq[ue] Graecos ex una eademq[ue] cum vetustissimis Svetis atque Gothis, stirpe, puta Scytharum descendedisse, nemo ignorat) In his autem regionibus aquilonis (porro instat *Crantzus*) crebra fratribus ea fuit hereditatis partitio, ut alius terra, alius ponto dominaretur: piraticam enim justam deputabant militiam, eaque lacugetati, inter suos erant honoratores. (m) Anglo Saxonibus suis auctoritatem repertæ artis hujus tribuit *Cluverius*, sine dubio, qvod ex *HELMOLDO* didicisset tantum apud *Holsas* processisse ejusdem exercendæ industriam, ut quantum

(m) In principio Lib. II. sueæ Norveg. Cap. I. vñ. Job. Messen. Scond. illustr. Tom. 12. p. 11.

tum quis prædari posset, tantum ornamento gloriae à ceteris
distingueretur. (n) Sed si quæ de Normannis in genere refert
UBBO EMMIUS, quod non iisdem aliud ingenium fuerit, ne-
que alio magis quā isto honestissimo militiae nomine censeri
voluerint; Verbo: Si quæ de Sveonum militia navali TACITO
memorantur, attendere voluisset, quod sub primis Ro-
manorum Augustis quoque classibus valuerint, potentiam
gentis maritimam, puta latrocinandi, hinc et peran-
tiquam fuisse, & disciplinam arcani hancce in rationes œ-
conomicas suas derivare nostrates pernovisse multo an-
te, quam Anglo Saxones orbi innotescerent, non difficul-
ter videre potuisset. (o) Dicta autem piratica prisco idioma-
te Gothicō, majoribus nostris Hernadr & Wiking, sicut
& illi qui eam exercebant, Hernadur, Hernadarmadur,
Bardagamann & Wikinger nominati sunt. Cumque ni-

D

litia
(n) Non Hollatos (Old-Saten) progenitores Anglo Saxonum
cum sua stirpe vicinā Jutorum, verum Gothos etiam spē lucrī &
militaris experientiae acquirendae exūsa, sejunctos orbe Britannos
convenisse clīm, in suis ad vitam Theodorici annotationibꝫ pariterq;
Uplandiae illustratæ parte prima multis probat J. Peringskiöld. idg;
non ex linguae A. Saxonicae cum vetero Gotbicā affinitate modo,
sed & conspirantibus eodem fine cīps Runicis magno numero, quos
fili, manes reveriti parentum suorum in Anglia defundorum,
in natali solo exercent, Romanorum exemplo veterum; quo-
rum, si que Gundlingio in historiā orbis Europæ politica fides
est, marmora, statua & lapides per Britanniam magno numero
visuntur etiamnum, expeditionum & in illa gente dominations
Romana, usque hodie non inscianda testimonia. De Gotherum
in Anglia & Irlandia (Iggland) colonis, prater rupes &
saxa, historica veteris aevi, usque Rolsonis & Gothri i me-
numenta quoque loquuntur.

(o) Vid. Arv. Boroen. assert. de Scandiarorum reb. mari-
tim. Cap. 2. §. 1.

litia illa sua non amplius privata, sed publica quam maxime prædones submoverent, suasque in exteris terras colonias submitterent, hinc etiam expeditiones continuae Leidangur a Regibus indictæ leguntur. Austerleidung, Austerweg, quando versus Orientem & præcipue contra Codi-
ani sinus accolat; Vester Viking vero, si in oceanum excursionem facerent (p) Hujus agminis piratici præfectos habuerunt non regulos solum, sed & ceterorum excellentium & illustrium virorum filios, qui nomen regium fortiti sunt, licet peculiari terrarum portione nulla gauderent, unde Sjölongar, Wikkongar, Nååskongar dicti fuerunt. (q)

§. II.

Hic in antecessum de *Piratica* præmissis, recta contene-
tendimus via ad ulterius probandum, Scandianos huic
vitæ generi non indiligenter incubuisse. Facit, ut de eo
certiores esse possimus, primum *ars natandi*, apud o-
mnes gentes, præcipue vero majores nostros, tan-
tae aestimationis, ut in eandem, una cum sagittariæ
artis industriâ (r) addiscendam olim regum filii magis stre-
nue

(p) *Vild. Hist. Svetb. Pragm. Cap. III. Sect. I. §. VIII. n. 5.*

(q) *ibid. Cap. Cap. 2. §. 27. n. 2.*

(r) Non natandi solum sed & jaculandi dexteritatem inter
virtutes regias præcipuo loco cultam fuisse STENKILLI Sve-
thiae regis Christianissimi exemplum probat. Loquuntur ja-
culandi experientiam illius, annales & testatur regium Saxum in i-
isdem proditum, quorsum tela sua ludibundus ipse una cum
HAQVINO RUFO rege ceteraque regii sanguinis collusoribus,
collinearit. Visitur illud etiamnum in vicinia templi Lefwene in
V. Gotbia, non integro lapidis jactu versus occidentem à
Rongs & Colle sepulchrali tumulo dicti modo Haqvini regis.

nue incumberent, quam studia literarū & regnandi artes
hodie edoceri soleant (s) Quod vero non alio fine magis,
quam propter *piraticam*, ad tantam natandi peritiam ad-
spiraverit vis indomita nostratum, vel ex eo constat,
quod una cum vita genere rapaci, ipsa quoque natandi
disciplina hodie prope in desuetudinem abierit; non im-
signis illa solum, qua sub aquis natare & in profundo
diu versari, olim in more positum erat, sed & simplex
natatio, cuius imperitia efficit, ut stagnantis aquæ vada
subituri casu quocunque, aquis pereant multi, qui pe-
riculum eluctari possent facile, si de pristine artis linea-
mentis servandis saltem, posteri laborarent. Interim ad
quantam perfectionem provexerint peritiam istam veter-
es, *OLAVI TRYGGVÆ* regis exemplum, in multis ali-
is, monstrat, de quo non apud unum historicum sed
plures prescriptum invenimus, quod in prælio navalium
infeliciter gesto, una cum sociis aperto mari se sub-
miserit, sub aquis loricam detraxerit, natandoque ad
navem peregrinam longius remotam perrexerit, quæ
in tuta loca eundem incolumem demum transmisit.

D 2

Imo

Sklættesten dicitur *saxea moles & meta ista*, quæ quamvis
hodie sit aimilia sui parte truncata, regis utriusque memo-
riam tamen, exercitationesque avi illius equestres, unâ cum bi-
floria, suaviter & jucunde recolit.

(s) Ab illa natandi peritia majorum formulae proverbiales multæ
descenderunt: Det är intet långesen du samma öfver sun-
det: armarna åro än wåte: Item du har intet summit mig
långt förbi: det är intet svårt att simma, då en annan
häller op hufvudet, & quæ ceterae vulgi ore circumferun-
tur ejus generis locutiones.

Imo prostat in annalibus heroicum non hujus regis exemplum modo; verum ab omni Gothorum martia prole idem factitatum legimus: idque non imitatione majorum magis, quam studio & affectu, ne cuius militaris exercitii inexperti essent, ipsisque quod *CALIGULÆ* objectum fuit, quis jure exprobrare posset, quod dociles ad cetera, natare nescirent. De natatione armata eqvitum peditumque eo usque proiectâ à nostratisbus olim, ut majoris audaciæ speciem in puppi præbuerint, an inter undas agilitatis ediderint, dubitandi locum reliquerint, videri potest *OLAUS MAGNUS* primus *Svebiae & archiepis. Upsaliensis*, in suo de moribus gentium septentrion. eximio opere.

S. III.

INde quod rapinae & artibus, quæ eidem inserviunt, quam cetera animantia non segnus incubuerint maiores nostri, Scandinaviæ hujus perantiqa appellatio *Vergion* sive *Wargöön* memet neque dubitare sinit. Quod nomen nihil aliud significat, quam *Piratarum & praedonum Insulam*; indeque factum sine dubio, quod *Moschovitis*, teste *HERBERSTEINIO*, mare balticum, saltem sinus illius vicinia, *Varegum* *Wargehaf*, h. e. *Piratarum mare*, hodie quoque appelletur. Incolæ vero insulæ hujus, *Varegi*, i. e. *Wargur* sive *Wargar*, inde quoque nuncupati sunt, quod in sermone prisca *praedonem & hostem omnia vastantem* denotat. Scilicet quæ olim ratio primi hominis erat irponendorum nominum, ut non alia inderet, quam quæ indolem cujusque animalis proximè exprimerent: eandem quoque posteritati longæ, usu venisse deprehendimus, ut ex moribus & vita modo, quem facerent gentes, diversam cognomina.

minationem traherent. In sacris Herodem appellari
vulpem subdolæ & vulpinari adsvetae indolis sua intuitu,
quis nescit? Lycaones Trojæ accolæ, Russiæ Volcovos &
Scandiæ Vargos seu Varegos, vivendi mœris sui nomi-
ne, itidem a lupis & rapacitate illius animalis deno-
minationem nactos fuisse, non mirabitur, neque dubi-
tabit quisquam. Inde in Gretla Cap. 64. dicitur: *Vargur* är Römainen på Eina h. e. pirata ad insulam devastan-
dam excursionem fecit: sicut alibi alias etiam *Vargur* i Ve-
um, in sacris latrocinia exercens nuncupatur. (t). Nemini
non notum esse arbitramur; hyperboreos quoque
Gripar, sive *Griphos* auro inhiantes appellatos fuisse,
quod etiam *CASSIODORUS* testatur his verbis: *Gripes*
aurum jugiter leguntur effoare (u). Et Claudianus

Taucaesco crystalla ferunt de vertice lynces

Gryphes Hyperborei pondera fulva soli.

Hoc nomen majores nostri ab excursionibus piraticis
quotannis tempore vernali institutis quoque; nacti fuerunt;
in primis illi, qui prope ad mare habitarunt, & quorum
ad hoc vita genus velox in promptu erat opera, Gri-
phi sive Gripas dici meruerunt. Vocem ipsam *Vossius*
ad originem Scythicam ac Sveoniam non præter rem
refert, cum hujus vocabuli in nostra lingua frequen-
tissimum usum esse asserit. Sed haecce omnia in medi-
um relinqimus. Quidam, ex ipsis nominibus propriis pi-
ratarum, in vita genere isto non oscitanter, sed
satis strenue & impigne versatos fuisse populos sub ar-
cto hosce, palam constat. *Gripas*, *Gripar*, *Aurgris-*

pur,

(t) vid. Hist. Ol. Trygg. Cap. 12, Cfr. Rudbeckii *Act.*
Tom. I. Cap. 20. p. 518. &c.

(u) Lib. 9. Cap. 3. p. 502.

pur, Gripstutur, Gardgripur, Widgeipur, Drakar, wathⁿ
Drakar (x) in historiis veterum, notissima nomina sunt
claræ virtutis & militiæ eorum totidem quoque monu-
menta. Grivdeild autem prædam appellavere, quem-
admodum sub notione illa Gripur opes & argentum a-
lias, quod per excursiones piraticas accepere, intelle-
ctum voluere. Magnam enim auri argentiique copiam
in his terris borealibus per direptiones undique colle-
ctam fuisse, testantur indubia veterum scriptorum
monumenta, imo etiam sacræ Pandectæ, auri septen-
trionalis mentionem facientes his verbis: Ifra Norden
kommer Guld, then förkråkelige Gudi til løf. i. e. A Se-
ptentrione nonne aurum venit? super Deo majestas formida-
bilis est. (y)

S. IV.

AB hoc vitæ genere nullatenus abhorruisse, verum ad
prædam & rapinas in ipsis maris faucibus atque sco-
pulis non oscitanter excubasse Septentrionales, testimo-
niis non unius generis, si non negaret brevitas pro-
posita, firmatum ire possemus. Unum atque alterum
in majorem rei evidentiam afferre non pigebit tamen.
Perhibet de hisce moribus illorum Tacitus (laudi an ye-
rò vituperio magis, non facile dixerim) quod arare ter-
ram certe aut expellere annum tam facile non potuerint per-
suaderi, quam vocare hostes & vulnera mereri. Probat id i-
psum suo exemplo HARALD Hardrade (frater ute-
rinus OLAVI Sancti regis) de cuius in Africa, vulgo Serk-
land dictâ, populationibus; auri, argenti & aliarum

(x) Conferat Ol. Rudbeckii Parentatione öfwer Kong
CARL XII.

(y) Job. Cap. 37. v. 22.

pretiosissimarum rerum deprædationibus, multa & memorabilia refert *STURLONIDES* (z). Itemque de *Finnuto Arnonis* filio sive *Ginn Arnason* testatur, idem historicus, quod una cum locis *Gothormo* Gunhildis filio, atque *Haguino Ivari* filio, excursiones piraticas in mari Occidental i longè lateqve provexerint (a). Adeo ut sit illud omnino verissimum, quod de *Nordmannis & Scandianis* tantum non omnibus refert *ADAMUS*, quod rei familiaris inopia totum mundum circumiverint pridem & piraticis raptibus amplissimas terrarum facultates domum reportaverint, hoc modo sterilitatem soli sui sustinentes. Sic etiam refertur de *Eivindo cognomine cornu bovium* sive *Urar Horn*, Svetlice vero *Bæffeldiusrhorn*, quod ad piraticam exercendam in occidentales regiones iter suscepserit (b). Spectat eodem iter *Thoreri Hundii* una cum fratribus *Karlio* atque *Gunsteinio*, in Biarmiam, (ne generi & cognato sangvini suo pepercisse credas) ubi pecuniam argenteam, suis indentes marsupiis abstulerunt. Erat ibi idolum, quod ornatu religioso suo spoliare *Karlius* aggrediebatur. erat monile eximum collo ejus affixum, cuius sive lorum sive vinculum, quo constrictum erat, adacta securi, dissecuit & eripuit. Ne quid de deastro, *Zomala* dicant, cuius in simul caput, ictu eodem praecidit atque comminuit (c). De *HIELMARI* in iisdem paludosis *Biarmiae*, sedibus imperii, illius in piraticam crebris excursionibus, quibus nominis sui gloriam in tantum auxit, ut in omnibus

(z) *Vid. Hist. Reg. Har. p. 59. Cfr. Diff. de Vareg. Orig. p. 52.*

(a) *Ibid. Cap. 46. p. 108.*

(b) *Vid. Hist. Reg. Senn. Ol. Harald. fil. Cap. 87. p. 500.*

(c) *vid ejusd. hist. C. 142.*

mniibus annalibus laudari meruerit, fragmentum historiæ illius apud HIKESIUM multa refert. Plura vero testimonia de vita genere isto, addere non est opus, cum operæ in illo curriculo fortiter exantlatæ monumenta antiquitatis passim & ubique prostent, non aurea atque argentea modo, scroibus reperta irrecuperabilibus, sed imprimis historica numero ferè infinita, quæ benevolus lector, si commodum fuerit, adspicere ipse potest, & exinde perspicere partim victus, partim comprehendii gratiâ cum Græcis & ceteris gentibus ad orientem, satribus suis, paria fecisse Septentrionales; materiemque munificentia, si quam locis & ciyibus præstiterint, per bella & raptus acquisivisse. Utinam non nostri seculi more, darentur multi, qui iners & pigrum existiment sudore acquirere, quod sanguine parari possit, istisque falsis sub nominibus petulantiam quamlibet bellicam, faciali jure Divino nullo contineri prohiberive, sibi temerè persuadeant!

§. V.

*P*iraticam hoc nostro ævo, quo ad culturam & pulchritudinem vites; verbo; ad humanitatem magis omnia conformata videntur, sublatam penitus, sibi quisque facile persuadere posset; certe post introductum Christianismum difficulter ego crederem superesse alii cubi, postquam CAROLI IV. Imperatoris edicto, Hamburgenses archipiratis illius ævi, claro facinore devitatis, Germanicum & Codanicum sinum commerciis pervium & securum reddidere; ne quid de testimonio ADAMI Bremenhs dicam, de Svetibis multo ante illud æsum perhibentis, quod gens piratica, à quâ Galliæ postuli & universa Germania olim depopulata fuisset, sua ætate

33

getate finibus avitis contenta, à pristino genere vivendi
conqviiesceret. Est illud de miti & benignâ indole gen-
tis, benignum historici testimonium. Verum prout ad-
eo non excindi ad unum possunt olera & fruticeta no-
xia, ut non semen aut alia qvævis herbescens viris
ditatis origo superstes maneat. Ita postqvam novam
faciem sensim orbis inducere cœpit, adeo non adhuc
a prisco genio suo fero ad mansuetudinem homines
ad unum traduci potuere, ut non vestigia pristini mo-
ris impune latrocinantium passim & ubique recurrent.
Hac nostra maris viciniâ præcipue vero partibus in-
sularibus jus *Varek*, id est Varegum pristinum exercere,
saltē urgere solere etiamnum incolas, annalium non
Danicorum modo sed & Svetheicorum fide incorrupta con-
stat. Loquuntur de modo acquirendi illo, inhonesto &
vitioso licet, Belgici freti accolis non dum abrogato,
relationes novellæ proximi anni, quod in casibus nau-
fragiorum, pristinum jus ex alieno periculo lucrandi, i-
psis nullo fœdere aut pacto adimi potuerit. (d) Per to-
tam Africam maritimam, ne quid de *Corsaris* proprie-
tate dictis & Balearum insularum colonis dicam, piratae
etiamnum hodie nidulantur. Floret inibi tergemina la-
tronum respublica, sub clientela Imperatoris Turcici,
vitæ institutum, cuius viam ipsis aperuere majores eo-
rum, usque hodie pro virili urgentium, idqve eo cum
effectu & incremento rei suæ cùm publicæ tūm quo-
que privatæ, ut, qui ultiro citroque securam in illa vi-
cinia navigationem habere velint, ad horum pirata-
rum amicitiam donis & muneribus, nuperrimo nostræ
gentis exemplo, adrepere necessum habeant.

E

S. V.

(d) *Se Avisan* 1739. n. 86. Item *Alandia* *dissert.* p. 67.

DE moralitate hujus generis & vite modi tenendum; quod, quanquam veteres inter artes liberales retulerint; illud quod validius, magis honestum quoque reputantes: barbarus tamen hicce & injustus rei acquisitione modus nequaquam excusari possit. Neque enim excursiones militares haec (non de illis, quae auspicio principum hodie instituuntur, Tribuenter, (e) verum de sceleratis illis prisci & praesentis aevi loqvor, pri-
mum privatim, mox publicè omni sine specie iustitiae exerceri solitis) adeo necessitate urgente, ut non ex avaritia & vitiosa quadam habendi cupiditate, in qua omnem suam felicitatem & animæ quietem repositam habere veteranum multi, magis suscepctæ fuerint. Quidquid vero cum vicio, imo flagitio facinus conjunctum fuerit, quamvis in oculis vulgi virtutem mentiatur, cum lege & honestate consentiens actus tamen salutari nunquam potest. Nec est quod aliquis excipiat, eos hac in re velificari voluisse honoris suo; tyrocinium fuisse primum rei militaris, quo ad majora majoraque deinde enitebantur. Li-
cet enim concedere voluerimus studium minime vanum gloriae & honoris, non licitum minus atque honestum esse, quam utile & ad perfectionem vite humanæ admodum multum conferre, (bona enim existimatione nihil melius, nihilque præstantius, qua cum bona externa cuiuscunq; nominis & generis, æquiparari nullo modo possunt) nihilominus tamen, cum homines ad culmen & fastigium gloriae illud adscendere cupiunt, non virtutis studio, sed violento quodam modo, per proximi

(e) Commiff-farare (armateurs) cum Vikingis & piratis reverum nullo modo miseri acerbere existimamus.

gimi sui damna aliisque mediis illicitis, ejusmodi cupiditatem, quis non pravam & maxime noxiam dixerit? Apud nullas non, præcipue vero Thraciæ gentes; etiam orientales, in usu fuisse hujus generis palæstram juventutis, non nego. Neque qui occidentem spectant, Europæ hanc maritimam militiam fastidiebant. Verum multitudinem errantium patrocinium errori parere, quis sanus unquam dixerit aut agnoverit? Sunt qui ex illo capite piraticam majorum excusatum ire volunt, quod prædones persequendo, non mercatores atque colonos expilaverint. Sed cum constet ex legibus nauticis illorum, quod hi neque ab illorū rapina securi navigarent, cum necessitate sustinendæ vitæ argonautarum genus illud premeretur; ea quæ ratio, puta necssitatis, omnes homines nullo non tempore urget, quid securitatis innoxia turba commercantium sibi ex illis præclaris ovium custodibus polliceri potuerit, nemo non videt. Quisquis humanitatis studium socialitatemque inter homines efflorescere optat, in perpetuis læsionibus istum finem nullatenus obtineri posse, non difficulter perspiciet. Si vulgatum Juris naturalis præceptum illud: *Quod sibi non vis fieri, alteri ne feceris*, alijcubi locum inveniet, certe adversus pirates etiam, fortunarum & innocentiarum alienæ professos hostes valere debere, existimandum est. Huic geminum est alterum congeniti juris axioma: *Suum cuique tribendum*, quod nihil aliud, quam facere quod æquum atque justum est, involvit. Est justitia basis omnis incolumitatis humanæ, & si justitia regnaret, certe expilations & cædes hominum promiscuæ virtutis speciem, fraude non aliqua, mentiri sustinerent.

CAPUT TERTIUM,

DE RE PECUARIA & AGRICULTURA.

POstulat nunc ordinis ratio, ut ad *Agriculturam*; ex primitivis illis, tertium vitæ sustinendæ modum considerandum nosmet accingamus. Merito certe agricultura ceterarum patens & nutritrix censetur. Vitam enim quum sine pannis, sine vestibus (preciosis) & aliis similibus rebus transigere possumus, sine fructibus agrorumque emolumentis nequaquam tolerare possumus (a). Si omni nisi & indefesso labore ista promovenda sunt omnia, quæ ad socialitatis & generis humani conservationem reqviruntur, nullo modo certe negligenda est agricultura, quippe quæ adeo necessaria est, ut sine eademi non reipublicæ bene esse, nedum singuli statum incolumitatis suæ commode tueri possint. Qvod ad antiquitatem & primos inventores vitæ modi illius apud exterros, fabulantur Poëtae quidem Oeoyonias & ceterorum institutorum Græcanicorum vetustissimi auctores OSIRIM Jovis filium cum suis posteris atque propinqvis apud Ægyptios, ceteras inter artes, hanc quoque, puta inscriptionis, nec non vini & aratri in usus humanos tractandi peritiam populum docuisse. Quemadmodum illud idem Tibullus his verbis testatur.

Primus aratra, manu solerti, fecit OSIRIS

Et teneram ferro sollicitavit humum.

Primus inexpertæ commisit semina terræ,
Pomaque non notis legit ab arboribus (b).

Quod

(a) Reinb. Lib. II.

(b) Polyd. Vergil. de inventoribus rerum.

Quomodo autem vera sint ista, itemque quae de Tri-
polomo & Cerere frugum Dea veteribus celebrantur,
quia fabulis & apolögis involuta omnia, profecto non
liquet. præsertim postquam ex sacris pandectis, multo
ante quam Inachus, Cecrops aut Cadmus aliquis ex Ægypto
aut Palestina colonias suas in Atticam duderent,
constet de patriarchis, non illis solum, qui ante diluvium
vixerunt, sed & ceteris post diluvium orbis hujus
restauratoribus, quod in illa hominum paucitate, et
iam stivæ & aratro manus suas applicuerint. Sic No-
achus vir colens tetram dicitur, qui quoque vineas plan-
tavit (e) Abramus lucum conletuit in Barscheba (a) I-
saacus, cuius Inactus popularis & οὐγένος JOHANNI
CLERICO habetur (e) levit in Gerar (f) ut de ceteris rei
publicæ Judaicæ recens institutæ præfectis nil dicam,
quorum prolatæ agriculturæ nomine, in Sacris crebra
mentio. Mitto recensionem illorum, ne longum loqui
aut extra lineas expatiari velle videar, quippe cui proposi-
tum est saltem dispicere quale apud Scandianos agri-
culturæ studiorum, primis temporibus invaluerit. Rudi &
incondito ævo illo, cuius rationem modo formamque de-
scriptissimus, quo per cornua taurum dono raptioque sibi desti-
natum multi crederent, de exsiccandis tesquis & paludibus,
agrisque sentibus & tribulis purgandis, dico: de pane in
sudore vultus lucrando sollicitos non impendio multos
fuisse, credibile est. Prætit in illam sententiam STRABO no-
bis, cum de veteri Britannia pariterque Germania tradit,
quod nec agros colant, nec fruges comedant. Et JULIUS CÆ-

SAR

(e) Gen. 9. v. 20.

(d) ibid. Cap. 21. v. 20.

(e) Clerici Compend. Hist. eccles. pag. 13.

(f) Gen. Cap. 26. v. 20.

SAR de Germanis: *Agriculturæ non sudent, inquit, majoræ pars viuers eorum, talie caseo & carne consistit* (b) *Nostræ vero in eandem sententiam inclinat LUCAS HOLBERG Professor & historicus Hafniensis hodie celeberrimus, qui quamdiu in usu esset prædandi licentia, de suffodiendis subterraneis opibus, præcipue vero mineris & metallis (de quo vitæ genere ejusque cultu in sequentibus plura V. DEO.) admodum non multum laborasse judicat.* Så lange, inquit, de Norske nationer holdte sig af fribyterii, bekymrede the sig litet om at grafsva ester metaller uti Jord den: ester dy de hoos främmande kunde hafwa både material och arbetaßlönen för intet (i) Dixerim in illam sententiam propendere judicium VILDII nostratis etiam, cum agros in Svetia, licet dudum habitata, præterquam in Ziundalandia perexigua regni parte, idque serò admodum & mediocriter cultos ex Snorrone colligit. quemadmodum regni divisionem priscam, factam non exterarum more regionum per agros & telluris dimensionem, sed per saltus in Nordanskog & Sunnanstog, inde in primis arcessendam esse autumat. (k) Verum cum non de penitus intermissio majoribus cultu agrorum, sed colendi neglectu saltem loquatur, nostræ sententiæ, qvod terminos non perpetuo plus babendi studio, sed & agris posuerint jam olim majores nostri, non refragari virum celeb. speraverimus. Cluverius certe in illam sententiam verba Cæsaris modo citata accipi vult dijudicative, nempe qvod agriculturæ, majores operæ atqvæ laboris non multum impenderint, eamque non enixe curaverint

(b) lib. 6. belli Gallici. vid. etiam Just. Lib. II. cap. 2. v. 3.

(i) L. HOLBERGS Danske histor. I. pag. 116,

(k) Histor. Svet. pragm. II. 12. 3. 3.

rint. omnino vero non exercuisse agriculturam, falsum penitus & omnino urget, (1) et id recte quidem. Nempe posterioribus temporibus, ubi in universitatem tantamque juxta multitudinem coaliuerint indigenæ, ut nisi institutis crebris migrationibus, præcipue vero noxiæ & inutilis turbæ deductionibus, vitam sustinere nequivirent, non nego, quæ Strabo, quæ Cæsar atque ceteri de negligentiis tractata agricultura arctoo orbe hocce, differunt, locum invenire posse. Tum curâ eorum, quorum interest, principum atque magistratum fieri potuit, ut agri, non perpetuo habendi jure singulorum essent, sed alternis vicibus universorum, ne assidua consuetudine capti cives, studium belli gerendi agricultura committarent, ad frigore & aestu vitandos accuratis aedificarens & aenam humiliores possessionibus suis potentiores expellerent. Qvemadmodum de Suevis alio loco quoque CÆSAR idem, sed brevioribus verbis testatur, quod nulli iisdem agri privati aut separati existerint (2). Verum cum sit in praesentia sermo nobis non de ratione agriculturæ, qualis illa fuerit, postquam in civitates homines transiuerint, institutisque peregrè migrationibus bellum omnium in omnes, inter juris Nat. canones invalescere cœpit: verum ista orbis hujus conditio consideranda saltem, quæ in illa primæva, segregate & per fundos facta occupatione, pridem obtinuit, profecto quæ de agriculturæ studio majoribus exercito modo, modo negligendo differuntur ultra citroque ab historicis, conciliari facillime posse arbitramur. Prout enim homines ad pacem colendam non intentione modo, sed & destinatio-

(1) German. Antiq. I. pag. 163.

(2) Cæsar de bell. Gall. VI. 21.

natione *CREATORIS* conditi sunt atque creati ; imo ad illum ritè consequendum finem non latrocinia gentium in gentes , sed laborandi , & qvidem præcipue agri colendi industria ordinata sit , idqve ipsis post lapsum primis prosemulatoribus generis humani ; certe qvi primâ ætate illâ , & qvæ eandem proximè exceperunt aurea secula , qvibus frugalitas , verecundia & rusticitas (m) etiamdum inter virtutes locum non amisissent , intermissa dici possit agricultura nostratibus , nullus videre possum : tanto minus certè , qvanto cum diluvij aquæ humilioribus ad austrum locis diutissimè inhærent , eademqve nebulis & humoribus hodie quoqve exposita ad culturam tarde , neqve nisi difficuler temperari queant : Scythica nostra tellus , qvam editiorem ceteris omnibus esse vult *JUSTINUS* , caloris & frigoris torrente vi suâ exsiccati prius & ad agros pascuos seminalesqve accommodari facilius potuerit . Præit in illam sententiam nobis etiam *Antiquarius* & *Adsestor* nobiliss . Dnus *ERICUS J. BIOERNER* , cum de ista australiorum partium ad cultum minus apta conditione in hunc modum differit : *Videmus* , inquit , annua fere experientia , quid levicula quaeviis & tempore verno quotannis recurrens inundatio efficit , ubi in altitudinem duorum tantum aut trium cubitorum excreveret . videntibus sane campis limum inducit vel unius vel trium digitorum , imo saepissime pedis Romani unius . Quid itaque factum credideris inferioribus præcipue regionibus , tanto diluvii tempore , qvum montes altissimi cooperirentur & fundamenta terrae turbarentur ? Quanta cum impossibilitas calendaे terrae ? Quam diuturna post tot terrarum incommoda sterilitas ? certe ultra seculum duratura . Præci-

41

pne cum tota plerumque bacis plaga terrae humilior, prostratio
et corruptus variis arboribus, animaliumque cadaveribus fastidio-
simis (ebris cuncta enumeret) regeretur; quae sine dubio, li-
mo ipso, ope postmodum solis et aeris induato, immobilia et
aratro diu valde impervia reddebantur. (n) Hinc spero, pro-
num erit videre, quod veteres sibi contradicunt omni-
no, cum agriculturam septentrionalibus plane negle-
ctam urgent, & si quæ eodem collineare velle videntur,
recentiorum conjecturæ, nostræ pro studio cultuque a-
grorum, aboriginum Scandianorum, sententia nullatenus
præjudicare queant.

§ II.

Confirmant in illa sententia nosmet HERODOTI & Q.
CURTII testimonia. Narrat uterque de aratro & boum
aratorum jugo cœlitus olim demissis, Scythisque a-
quilonis satoribus, pro ancili, pignori datis, ut quam
ætatis & virtut rationem ex usu suo sequerentur, cogita-
rent perpetuo. Et de æstis sui atque prioris ævi, utpo-
te geolatris, & quorum cum Sveris (o) hoc est Svetis vi-
cinis οὐόθεωτα ἥθη (p) fuere, olim Tacitus idem sentit,
cum frumenta & fructus cereos patientius quam pro solitu-
Germanorum inertia laborare testatur. Consentivunt de Svea-
nibus annales patris vetustissimi quoque, quorum recen-
sum ante secula plurima fecit STURLONIDES, quod ætate,
qua JULIUS CÆSAR vixit, eadem OTHINO sua sacrificia
annua cives obtulerint pro frugum abundantia, (q) quæ

F nisi

(n) Gotunheimia Cap. III. pag. 5.

(o) Adam. Bremens. citatus Verelio in notis ad Giðhrifgs
saga p. 12. cui adjunge Bæneri geograph. Scand. veter: p 25.

(p) Tacit. German: cap. 35.

(q) Dissert. de nummo Petriño II. pag. 35. & 36.

48
nisi adhibita opportuna, eademque assidua agri colendi industria, beneficio non alio obtineri potuit. Imo cum ætate & seculo eodem propè, invitâ pacti lege istâ, in summam rei agrariae difficultatem iterato cives incidissent, spe recuperanda ueritatis stipulata, regem & pontificem DOMALDUM, cum non staret pacto convento prædecessoris sui, cœlestis iræ piaculum Cereri (FREJÆ s.u FURGOGLI Sveticae) obtulisse, idem auctor est STURLONIDES. Ne quid de anniverario eodenque sollemni sacrificio dicam, PRO FELICI ANNONA, ab ultimis retro seculis, majoribus nostris paganis celebato; unde non herbis & baccis neqve glandibus, ceterisve rebus; quas ultra fert natura, perpetuo victimasse priscos Scanianos, sed & frugibus serendis operam dedisse, manifestum est.

S. III.

Quæ præter modo allata in contrarium obverti solent, nos neqve latent, neqve conjecturam nostram multum lœdunt. Cœli solique rigorem, consuetos mote suo exteri urgent; quem in illa primæva simplicitate nec non rerum & instrumentorum ad durum opus suscipiendum penuria, hodiernum in modum majores frangere nescirent. Diverso itinere, antiquitatis puta, testiumque xvi illius, indigenæ à se non difficulter conjectumiri controversiam eandem opinantur, postquam non ante secul'un VI. N C. frugiferam & aratri patientem Svetiam factam fuisse indubitato constat Braut Amundum ævi illius regem tesquis horridis & saltuosis cultum prium induxisse, & non alio magis quam isto merito, nomen sibi immortalitatemque perpetuisse volunt. Vellunt sed non convellunt ista sententiam nostram. Non, quam ex-

geri crepant, climatis & regionis asperitas. Hieme enim, ne frigoris ardore nimio fruges emoriantur, cōpia nivis, in vicem operimenti superinducta præstat. Per zētatem verò solis productiore lumine atqve magis intenso calore modo; modo radiorum ad circumiacentes undiq; rupes atqve colles, reflexione, segetes hodie qvoq; citius maturantur. Ne quid de cibantis terræ (matjord) superficie primæva dicam, ad illam spissitudinem non adductâ adhuc, ut non solo ligone, etiam sine aratro prosciendi facilime & ad arbitrium tractari potuerit. Quod alterum attinet, non ante Braut. Almundum (*) excisis silvis, vomerem pati terram condocefactam fuisse, id concesserimus facile. Ad illum, qui hodie obtinet, glebæ atqve frumenti laborandi modum multum præstisſe regem istum, non negamus. Quod verò ante illum, non legetis conserendæ & percipiendæ ratio aliqua usū venere, id ut credam, committere nullus possum. Etiam absque vomere & sarculo ex ipsis fayillis excisorum sarmen-torum, naturâ duce, maturas segetes, idqve magis, quam alias, ubertim excitari solere, nostrum nemo est, qui non noverit; illamqve proferendæ agriculturæ rationem benignissimam facillimamqve, qui sedibus hisce primum adhæ-recerent, seqvitos fuisse HERELIUS b. m. qvoqve consen-tit: Primo incolatu, inquit cum silvis & resqvis omnia horre-rent, non vomere, eversâ glebâ, sulcis commissa semina, sed ex-tis silvis, lignorumqve concade ignibus absumptâ, in pingui su-perficie, rastro sepulta semina, lato admodum ubertate cultorum

F3

labo-

(*) De excisis & exustis silvis Vestro - Gothiæ regis Goth-rici atate, conferri potest historia regia ejusdem ab initio & ad sandem usq; Cl. Vegetii.

laborem compensabant (**) Præstitit frumentandi antiquitas & solertia gentis ista, ut quam alibi, magis honorata habeatur societas agricolarum; idque eo usque, ut ad auspicia regni, prisco more, hodie quoque admittantur. (3) Habetur illud solenni proverbio vulgatum: *non difficulter quicunque alienis inventis addere posse.* Illius canonis vim, si non scirent modo, sed & moribus suis posteri exprimere vellent; Si opulentiores ingenio & experientia valentes non quorodo novi agri modo elaborandi sint, ad providentiam suam pertinere vellent, sed & emendari non visq; inventis locupletari curarent rem agraria: Si inquam illæ, quæ non ita pridem usu obtinuere civium & coloniarum ex unâ regni parte in aliam, translocationes: Si, exterorum fidei sociorum colonias neque male nummatas ad repetenda aboriginum loca, GUSTAVI. M. regis exemplo accire non displiceret, auspicio Div: futurum minime dubito, quin tanta apud nos annonæ copia, quanta apud exteros quotannis, prostaret. Non tot numero agri derelicti, uliginosaq; prata oculis paßim occurrerent, quæ ad fertilitatem, opere non multo, exsiccari possent, neque effœta gelu pagorum villarumque nomina (Frostnæsten) in tabulis rationum publicarum omnem paginam implerent.

S. IV.

Præterquam quod plebeji olim agriculturam non neglexerint, sed eam potius, ceu studium juvandæ privatæ & demum publicæ rei, salutare quam maximè, nisu quo maximè fieri potuit, curaverint, testatur Historiæ OLAVI TRYGGONIDIS auctor etiam, & ex eodem CLEFFELIUS de homi-

(**) Inde Verelio à swedia, swedior exultis silvarum solitudinibus, Svetiam trahere denominationem suam, admodum probabile videtur. (3) Vexion, descr. Sveti Lib. VIII. I.

hominibus aulica ministeria sequutis, quod agri colendi ratio ipsis neque desipuerit aut fastidio fuerit. Hinc **KODERUS** primum rusticus, inde illustris vir atque minister regius salutatur (r) Dicitur de eodem ceterisque magisterii aulici sociis illius, quod relicta sapientia aula, ad agros colendos recesserint, & partibus munericis sui pacis belloq; strenue gestis, ad vitam rusticam iterum regres si fuerint, eandemque aulicæ prætulerint. (*) Quid? quod reges etiam, ad provehendum magis magisq; agriculturae studium, ulli neque labori per percisse leguntur, sicut inter alios in Svetiâ præcipue hanc ob caussam rex **AMUNDUS** laudatur (s) Sunt in illustribus familiis Romanorum splendida cognomenta Fabiorum, sunt Ciceronum, Pisonum, Lentulorum, à copia & conditione hujus generis fructuum leguminumque, uti videtur, desumpta. Proceres & reges gentis nostræ vitæ & instituto eidem, non segniter neque invitatos incubuisse. **BONDEORUM** h. e. agricolarum (t) illustris in Sveo Gothis propria suo exemplo docet, ex qua reges & regum ministri, imo senatoria purpurâ viginti, non interrupto ordine, summi virtutis & clarissimi civis descendere. Testantur Spartorum, Bielkeorum, Hornaeorum, Oxenstierorum, Bååtorum, ultimæ antiquitatis, eademque ex opere rustico tantum non omnia desumpta nobilitatis insignia. Scilicet apud exteras gentes pridem majorum vir-

(r) Cap. 84. (*) Vexoni. deser. Svetiâ, VIII. 1. prope fin.

(s) Cleffel. antiquit. Germ. cap. X.

(t) Inter Romanas familias a viximis missas ad consulares fasces, atavorem triumphalem Julium Agricolam, Taciti ficerum merito referimus, quod rusticationis opere missice dñebaretur, ab ipso patre suo nomine isto insignitum.

virtus atque ingenium omne in manu positum erat.
Abdolomino regi Sidonis manus suæ vitæ desiderio suffere. PAULO Apostolo, teste ipso (n) ad vitæ usum necessaria, manus suæ subministrarunt. Imo receptis in civitatem nondum artium & literarum studiis, nūq; quam non commendatio summa fuit, si qvem bonum agricolum, gnarumq; colonum dicerent. Scythes & Getas eodem, puta agri colendi nomine, jam olim inclitos fuisse; imo non ideo solum, verum cultos mores sapientum, inculta barbarie sua superasse eosdem ex Justino pariter & exemplis modo allatis patet, ubi navigii clavum & imperii, dexteritate eadem curasse, & ex aratro dictatores, Romano more, Sveo Gothos identidem factos fuisse vidimus.

S. V.

*Q*uem ad modum silvæ, excisâ materia superfluâ segi ferendæ à majoribus olim præparatax fuerint: quomodo ex illo exusto & diligentius curato solo agricultura, qvæ hodie est, sensim emergere cœperit, per transennam modo vidimus. Quæ de PECUARIA illorum dicenda restant, verbo expediemus. Credetem agriculturam & pecuariam, rusticum vitæ modum utrumq;, eundemq; natura quasi cohærentem, non nisi opinione, idq; non satis recte distrahi; saltem cognitionis nexus proprius semet invicem contingere illa duo, quam bellum & agriculturam, cui diversissimo vitæ generi majores insimul incubuisse, apud CÆSAREM legimus. Sed cum de vita pastoritia ex Dicteariko testetur VARRO, quod sit illa agri colendi ratione antiquior, nostrum non erit solicitare fidem & auctoritatem duumvirorum veterum horum. tanto minus certe, quanto sit

(u) Act. 20. 34.

illud

(v) Gotunhein ia viri nobiliss. Dn. 6. J. Bierners p. 5.

illud naturæ hum. consentaneum etiam, quod contenti vixerint iis ab initio rebus, quas natura inviolata ferret; ad ea vero anquirenda, quæ operis triturâ gravi constarent, non nisi urgente necessitate pervenerint. Consentie in illam sententiam **PLINIUS** (6) nobilcum, ubi glandibus & humili nascientibus fragis prius quam frugibus & deplantatis fer inibus, vitam ubique gentium mortales tolerasse testatur. Cortice abietino & querino, cum non suppeterent panes, vicitasse maiores, **STIERNHOEKIUS** nostras in suo de *Sveonum jure vetusto*, egregio opere auctor est, (c) Sed cum ad vitam & vigorem nervorum ista non diu multumque proficerent cibiorum genera, neque quæ ex *piscatu* & *venatu* homini destinata fuere opsonia, quoties efflagitaret necessitas, continuo ad manus essent; potius operam & ex pectationem saepe fallerent; de re pecuariâ domi exculta & fructuosa strenue laborasse, si vel omnis deficeret rei gestæ memoria, ratio ipsa dictat. Scilicet, quæ populi Rom. ratio vivendi fuit ab initio, ut dia oria sinceramque posterioriae sectae innocentiam sequerentur. (d) eadem septentrionis indigenæ genti quoque adlubescere cepit. Et quemadmodum apud veteres Romanos pecuaria impendio curata, *pecuniae* nomine dedit: Ita Sveo Gothis gentilibus fah quoque moneta & res mobilis pretiosa omnis (klein aud, liggande fah) denominari meruit; (d) non alio causa magis, quam quod ingens pecunum vis, amplissimæ & propè solæ divitiae essent illorum temporum, neque alio magis sponsore, quam isto, vite sua commercia vetustissimi mortalium propagaverint. Im-

mū.

(6) Plinius *H. N. VII. 56.*

(c) Lib. II. cap. 7. pag. 192.

(d) Flor. III. 18. 2. (a) Loccen. antiquit. II. 18. 18.

miniore & plus satis divite modo vitæ isto, veteris ævi patriarchas, imò hodie quoque orientales tolerare, annales testantur. Multis Noramanniae locis, nec non SWEDIE, pecorum fœtu omnibus anterendae, nobilissimos homines, ritu patriarcharum, pastores pecudum egisle sua etiamnum ætate, ADAMUS neque difficitur. (e) Interim sicut in fraudem aboriginum Romanæ gentis scriptum invenimus, (f) qvod ex illis pastoribus, freno non dum advertis alicui, ferum & indomitum multi spiraverint: Ita neque in Scandianis nostris eadem videtur dissimulanda indoles, quin in illo vitæ genere per se satis innoxio, satrones multi egerint, saevitiam in alios, imò in se invicem quoque virtutis loco colentes. Id ut credam, appellatio gemina præstat, quā domi forisque insigniri ipsi, & quā penes ipsos ratio herciscundæ familiz inde quoque dici meruit. Scilicet non à reiparia, sed industria sagittandi SCRITHEAE (Ekyttar) dicti sunt. Et quoniam in sagittis spes & vita ratio omnis illorum consistebat, inde penes ipsos hereditatem quoque, eodem cum jaculis & sagittis nomine, Arf, cognominari meruisse, credibile est. (g)

(e) Cap. 239 de situ Daniæ, pag. mibi 60. 663.

(f) Flor. Lib. I. Cap. 22. 1.

(g) Loceen. antiqu. III. 2. pag. m. 120, adde Lexicon Juri Sveo Goth. pag. 12. in voce arf.

SOLI DEO GLORIA.

Carissime Domine Præceptor.

Pratis vernantes dum dant sua lumina Flores,
Pendula quos tellus proferet è gremio
Omnia dumque DEO peragunt praeconia laudum,
Indocilique loquax carmine cantat avis;
Doctrinæ celebris tum flores spargere pergis,
Et tecum dulces castalidesque vigent;
Dum pinguis calamo docto Præceptor amande,
Quo gens prisca famam petlit Hyperborea.
Hinc motus dulces calido sub pectore sentit
Scania; Maeonidum plaudit & ipse eboreus.
Perge bonis avibus Musarum carpere flores,
Sic fructus dignos moxque labore feres.

Ita Præceptoris suo fideliſſimo, debiti amoris
testificandi cauſā, sincero animi
affectione gratulatur.

MARTINUS TOLPO.

EMENDANDA.

Pag. 4 lin. 16 lege stor pag. 13. lin. penult. lege vivendi,
pag. 23. lin. antepenult. lege armis discrepata. pag. 26. §. 2.
lin. 4. leg. contendimus. pag. 45. lin. 14. leg. nostra pag. 45.
lin. 22. lege Horniorum, Drensternatorum. ibid. in no-
tis lin. 1. leg. Vexion. pag. 46. §. 5. lin. 1. lege segeti p. 47.
lin. 35. lege casu.